

ת"פ 50775/04/17 - מדינת ישראל נגד יהלום תעשיית חומרי ניקוי בע"מ, אחמד עבד אלכרים, אחמד עודי

בית דין אזורי לעבודה בתל אביב - יפו

ת"פ 50775-04-17

בפני כבוד השופטת יפית מזרחי-לוי

בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. יהלום תעשיית חומרי ניקוי בע"מ

2. אחמד עבד אלכרים

3. אחמד עודי

הנאשמים

גזר דין

הרקע הצריך לעניין

1. ביום 15.4.19 הורשעו הנאשמים 1-3 בעבירות המיוחסות להם בכתב האישום.
2. הנאשמת 1 הורשעה בעבירות לפי סעיפים 2 ו-14 לחוק שכר מינימום, התשמ"ז-1987 (להלן - החוק) שעניינם באי תשלום שכר מינימום. הוכח מעבר לכל ספק סביר שהנאשמת העסיקה עשרה עובדים מבלי לשלם להם שכר מינימום בתקופה שמינוי 2015 ועד פברואר 2016.
3. הנאשמים 2 ו-3 הורשעו בעבירות לפי סעיפים 2 ו-14 לחוק מכוח אחריותם כמנהלים פעילים האחראים לעניין הנידון לפי סעיף 15 לחוק.
4. הנאשמים 2 ו-3 הורשעו בנוסף לפי סעיפים 15ב ו-15ג(ב) לחוק שעניינים באי מילוי דרישות מפקח העבודה. הוכח מעבר לכל ספק סביר שהנאשמים 2 ו-3 לא שעו לדרישות חוקרי המאשימה למסור מסמכים ולהגיע לחקירה.

קביעת העונש

עמוד 1

5. סימן א'1 לחוק העונשין, התשל"ז-1997 (להלן - "החוק") שעניינו הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה, כפי שתוקן במסגרת תיקון מס' 113 לחוק זה, קובע, כי בשלב הראשון, טרם יגזר עונשו של נאשם על בית הדין לקבוע האם המדובר בהרשעה בעבירה אחת או בכמה עבירות. ככל שמדובר בכמה עבירות, יש לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או אירועים נפרדים. בשלב שני, יש לקבוע את מתחם הענישה ההולם את נסיבות ביצוע העבירה ובכך להתחשב בארבעה שיקולים: הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה; מידת הפגיעה בערך זה; מדיניות הענישה הנהוגה; והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה. בשלב השלישי, יש לשקול את נסיבותיו האישיות של הנאשם כמו גם נסיבות אחרות שימצאו רלוונטיות שאינן קשורות בביצוע העבירה. רק שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור מצדיקים לסטות ממתחם הענישה (ע"פ 57160-01-14 מדינת ישראל נ' חדוות הורים (2014) והאסמכתאות שם. להלן - "ענין חדוות הורים").

אי תשלום שכר מינימום

השלב הראשון - האם לפנינו "אירוע אחד" או "כמה אירועים"

6. כאמור, בחינתו של מתחם הענישה הראוי מתחילה בזיהוי מספר האירועים המרכיבים את המסכת העובדתית המיוחסת לנאשמים וזאת לאור הוראת סעיף 40ג לחוק העונשין, תשל"ז-1977 הקובעת:

"(א) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות אירוע אחד, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לאירוע כולו, ויגזור עונש כולל לכל העבירות בשל אותו אירוע.

(ב) הרשיע בית המשפט נאשם בכמה עבירות המהוות כמה אירועים, יקבע מתחם עונש הולם כאמור בסעיף 40ג(א) לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן רשאי הוא לגזור עונש נפרד לכל אירוע או עונש כולל לכל האירועים; גזר בית המשפט עונש נפרד לכל אירוע, יקבע את מידת החפיפה בין העונשים או הצטברותם.

(ג) בגזירת העונש לפי סעיף זה, יתחשב בית המשפט, בין השאר, במספר העבירות, בתדירותן ובזיקה ביניהן, וישמור על יחס הולם בין חומרת מכלול המעשים ומידת אשמו של הנאשם לבין סוג העונש, ואם גזר עונש מאסר - לבין תקופת המאסר שעל הנאשם לשאת".

7. בע"פ 4910/13 אחמד בני ג'אבר - מדינת ישראל (2014) נערכה הבחנה בין "אירוע" לבין "מעשה". נקבע, כי "אירוע" הוא מונח רחב יותר אשר יכול לכלול מספר מעשים (להלן - "ענין ג'אבר"). "לפי דעת הרוב (מפי השופט דפנה ברק-ארז), כארוע אחד תחשבנה מספר עבירות שיש ביניהן "קשר הדוק" דוגמת סמיכות זמנים או היותן חלק מאותה תוכנית עבריינית".

8. בענין חדוות הורים קבע בית הדין הארצי לעבודה, כי "על אף מדובר בשישה עובדים ועל אף שהמחוקק הדגיש בסעיף 2(א) לחוק עובדים זרים כי העונש הנקוב בו (לפחות לגבי הסיטואציה של הימשכות העבירה) הינו "לעובד" - שוכנענו, לפי כל אחת מהגישות שפורטו לעיל, כי מדובר ב"אירוע אחד" שמוצדק לקבוע בגינו מתחם עונש כולל אחד. כפי שעולה מהתאור העובדתית לעיל, מדובר בעבירה של העסקת ששה עובדים ביום נתון באותו אתר; באמצעות אותה חברת כוח אדם..."

9. מכלול העבירות שביצעה הנאשמת מקיימות בין לבין עצמן קשר הדוק. העבירות כולן הן עבירות מאותו תחום - תחום הביטחון הסוציאלי. העבירות בוצעו כלפי אותם סוגי נפגעי עבירה - עובדי הנאשמת 1. העבירות בוצעו על פני ציר זמן מתמשך ורציף ובאותו מקום עבודה. אף סוג העבירה שביצעה הנאשמת משותף לכלל הנפגעים - עבירה לפי

חוק שכר מינימום. נוכח האמור, יש לראות במכלול העבירות המיוחסות לנאשמת משום אירוע אחד.

10. נותר לכן לבחון כמה מעשי עבירה, או יחידות עבירה, יש לייחס לנאשמת. זאת בהתאם ולצורך הוראת סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982: "בית המשפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשמתו בהן נתגלתה מן העובדות שהוכחו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה".
11. המאשימה ציינה בטיעונים לעונש כי האישום בדבר אי תשלום שכר מינימום כולל 92 יחידות עבירה. הנאשמים מצדם לא התייחסו מפורשות למספר יחידות העבירה לשיטתה אך טענו שאין לערוך פיצול מלאכותי של יחידות העבירה.
12. נקודת המוצא היא שכאשר מכלול של עבירות סווג כאירוע אחד יש להתייחס אל אותו מכלול של עבירות גם כמעשה אחד לצורך הוראת סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי. כך בעניין ג'אבר נקבע כי:
"ככלל, משנמצאים אנו בגדרו של "אירוע אחד", ברירת המחדל היא שמדובר גם ב"מעשה" אחד, וממילא כי הענישה בגין אותו אירוע לא תעלה על העונש המקסימלי בגין העבירה החמורה ביותר מבין העבירות שבהן הורשע הנאשם ביחס לאותו אירוע".
13. אין מקום בנסיבות העניין לפצל באופן מלאכותי את מעשי העבירה של הנאשמת למספר העובדים כפול מספר החודשים בהם התבצעו העבירות. החלטת הנאשמת לקפח את שכר עובדיה היא פרי של שיקול דעת ותוכנית עבריינית אחת - להשיג רווח כלכלי על חשבונם וגבם של עובדיה.
14. עם זאת, אין מדובר במעשה אחד. הנאשמת במעשיה פגעה בעשרה עובדים. עשרת העובדים הנפגעים היו עובדים פלשתינים, בעוד שעובדיה הישראלים של הנאשמת קיבלו שכר מינימום בהתאם לחוק. ייחודם של העובדים הפלשתינים מתוך קבוצת עובדי הנאשמת מצדיק לראות בפגיעה שנעשתה בכל עובד ועובד משום מעשה עבירה עצמאי. זאת שכן עובדים אלו קופחו על רקע מוצאם, מעמדם הכלכלי ותוך ניצול יכולת המיקוח הנמוכה שלהם.

השלב השני- קביעת מתחם הענישה

15. בענין חוות הורים קבע בית הדין הארצי לעבודה, כי בשרטוט מתחם הענישה יש להתחשב "בערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40 ט". המחוקק הגדיר לפיכך שלושה רכיבים רלוונטיים - 'רכיב ראשון - קביעת החומרה המושגית של מעשה העבירה באמצעות בחינת הערך החברתי המוגן; רכיב שני - קביעת החומרה הקונקרטי של העבירה באמצעות בחינת הנסיבות הקשורות לביצועה; רכיב שלישי - שמירה על מידת מה של רצף עונשי על ידי התחשבות במצב שקדם לחקיקת תיקון מס' 113 באמצעות בחירת מדיניות הענישה הנהוגה' (ואקי ורבין, בעמ' 430). בקביעת מתחם הענישה יש להתחשב לפיכך לא רק "בסוג העבירה שבוצעה, אלא גם בנסיבות שבהן בוצעה (להבדיל מנסיבותיו האישיות של הנאשם שתילקחנה בחשבון רק בשלב הבא - ס.ד.מ) ובמידת אשמו של הנאשם בביצועה".
16. על חשיבות האינטרסים החברתיים שחוק שכר מינימום נועד להגן עליהם, ניתן ללמוד מפסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בענין דב"ע (עבודה ארצי) 3-237/97 עזרא שמואלי ואח' - מדינת ישראל - רשות השידור, לו 577 (2001):

"חוקי המגן קובעים זכויות סוציאליות מינימליות לעובדים. החברה האנושית סבורה שזכויות מינימליות אלו הן כוח חיוני לעובדים שאין לאפשר לעובדים לוותר עליו. יש להגן על העובדים. זהו הנימוק העיקרי לקוגנטיות של חוקי המגן".

17. החובה לשלם שכר מינימום הינה חלק מאותם חוקי מגן המהווים רשת זכויות סוציאליות מינימליות שנועדו לשמור על יכולתם של העובדים להתקיים בכבוד.

18. יש להביא בחשבון כי עבירות לפי חוק שכר מינימום הן כלכליות באופיין. עבירות המצדיקות התייחסות הולמת וקנס מרתיע שניא את הנאשמים מלחזור על התנהגותם ותזהיר את ציבור המעסיקים מפני להיכשל בהן בעתיד. בלשונו של בית הדין הארצי לעבודה בע"פ 11534-11-14 משה אדרי - מדינת ישראל (2017):

"מדובר בעבירות כלכליות שהדרך להילחם בהן היא באמצעות יצירת הרתעה כלכלית דרך הטלת קנסות כבדים, שתכליתה היא להפוך את העבריינות בתחום לבלתי משתלמת. על רקע זה, ככלל, דרך המלך ליצירת הרתעה יעילה ואפקטיבית היא בהטלת סנקציה עונשית כספית".

19. העונש המקסימלי הקבוע בגין אי תשלום שכר מינימום עומד על שנת מאסר או קנס בסך 226,000 ₪ עבור כל מעשה עבירה. כאשר נאשם התכוון לגרום נזק ממון או להשיג טובת הנאה לעצמו, סעיף 63(א) לחוק העונשין מאפשר לקבוע קנס הגבוה עד פי ארבעה משוויים של הנזקים או טובת הנאה שהושגו על ידי העבירה. לצד הוראה זאת, סעיף 63(ג) מזהיר להתחשב ביכולתו של הנאשם לפצות את הניזוק, טרם קביעת קנס לפי סעיף 63(א). יכולת סילוק חובותיו של הנאשם כלפי מי שנפגעו מביצוע העבירה היא חלק מהשיקולים שיש לשקול בקביעת גובה הקנס. מעמדו של הקורבן כנפגע עבירה הראוי להתחשבות במסגרת ההליך הפלילי רלבנטית לא רק בקביעת הקנס. סעיף 77 לחוק העונשין מאפשר בנוסף לקבוע פיצויים ישירות לקורבן העבירה.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

20. המאשימה ציינה בטיעוניה לעונש שהעבירות שביצעה הנאשמת לפי חוק שכר מינימום נמצאות ברף החמור של המדרג בהיותן הפרות של חוקי מגן. העובדים שלא שולם להם שכר אינם תושבי ישראל. הם גרים מעבר לקו הירוק. החלת חוק שכר מינימום עליהם מקדם לפיכך גם את השוויון. הנאשמים 2 ו-3 לא שיתפו פעולה עם החקירה. הנאשמים הורשעו לאחר ניהול הוכחות. מדובר בריבוי עובדים - עשרה במספר, ובפרק זמן ארוך של עשרה חודשים. לאור זאת טענה שיש להעמיד את רף הענישה על 80% מהקנס המקסימלי. לצד זאת טענה המאשימה כי יש לראות בכל אחת מיחידות העבירה שיוחסו לנאשמים משום מעשה אחד. סך הכל מדובר ב-92 יחידות עבירה אותן יש לייחס לכל אחד מהנאשמים. בהתאם לכך, לטענת המדינה הקנס הראוי בנסיבות העניין צריך לעמוד על 16 מיליון ₪ לכל אחד מהנאשמים ובסך כולל של 48,000,000 ₪. על גבי זה ביקשה המאשימה בנוסף להשית על הנאשמים לשלם פיצויים לעובדים נפגעי העבירה.

21. הנאשמים טענו מנגד שהקנס לו טענה המדינה הוא חסר פרופורציות וחרג בכל קנה מידה. לטענתם, מדובר בחברה שקיימת משנת 1997. היא מעסיקה בין 50 ל-70 עובדים באופן קבוע. פעילות החברה היא יצרנית. לא מדובר בחברה שרווחיה גבוהים במיוחד. הנאשמים 2 ו-3 עצמם עובדים יחד עם העובדים. לא מדובר במנהלים שיושבים במשרדים, מרוחקים מעובדיהם. הנאשם 2 עובד על מלגה והנאשם 3 עובד על משאית. הם אינם אנשים אמידים. כן, ציינו הנאשמים כי השכר שהרוויחו עובדי הנאשמת אמנם אינו עומד בדרישות שכר המינימום אך אין חולק על כך ששכר המינימום באזור מגוריהם נמוך מזה שקבוע בישראל.

22. בעפ (ארצו) 25307-12-15 מרדכי שחם נ' מדינת ישראל (4.9.2017) (להלן - ענין שחם) החליט בית הדין הארצי כי אין להתערב בעונש שנגזר על מנהל חברה, בין היתר, בגין "העסקת שישה עובדים בשדה התעופה בראש פינה ללא תשלום שכר מינימום בחודש יוני 2009". נסיבות העבירה באותו מקרה חמורות יותר מהנסיבות שלפניי "מדובר באי תשלום שכר כלל, להבדיל מתשלום שכר נמוך משכר מינימום". נקבע כי "לא מצאנו הצדקה להתערב בקביעת בית הדין האזורי לגבי מתחם הענישה ביחס לאירוע זה, שהועמד על שיעור קנס שבין 30% ל- 50% מהקנס המרבי ותואם לטעמנו את מידת הפגיעה בערך החברתי המוגן."
23. בת"פ (אזורי ת"א) 23699-06-17 מדינת ישראל - ר.י.א אביב ניהול ואחזקת מבנים בע"מ (08.05.18) (להלן - עניין אביב) נקבע "קנס בסך 542,400 ₪ בגין עבירות על חוק שכר מינימום". נסיבות העבירה שתוארו שם התייחסו ל-"ביצוע עבירה כלפי 2 עובדים במשך 3 חודשים תמימים, במהלכם לא שולם להם שכר כלל";
- בת"פ (אזורי ת"א) 71777-01-17 מדינת ישראל - תבליני שמש בע"מ (03.06.18) (להלן - עניין תבליני שמש) נקבע כלפי הנאשמת-המעסיקה כי "מתחם הענישה צריך לנוע בין 10% ל- 40%, היינו בין 22,600 ₪ ל- 90,400 ₪" נסיבות העבירה שתוארו שם התייחסו ל-"25 יחידות עבירה כתוצאה מאי תשלום שכר מינימום ל- 5 עובדים במשך 5 חודשים. הלכה למעשה העמיד בית הדין שם את הקנס "בשיעור 10% מהעונש המקסימלי הקבוע לעבירה בודדת במכפלת מספר העובדים" בית הדין נימוק זאת כך - "ראשית, אין חולק, כי הנאשמת שיתפה פעולה הודתה מיד בביצוע העבירה. הדבר לא רק חסך זמן שיפוטי יקר, אלא מצביע כי הפנימה את חומרת העבירה; שנית, הנאשמת הסירה את המחדל בסמוך לאחר שנודע לה עליו ולכן היקף הנזק שנגרם בפועל לחמשת העובדים צומצם ותוחם. עוד אין חולק, כי לנאשמת אין עבר של עבירות על חוקי העבודה ולכן יש להניח כי מדובר במעידה חד פעמית". לבסוף נקבע "קנס בסך 113,000 ₪ (22,600X5)". על הנאשם-מנהל החברה, הוטל קנס בסך 40,000 ₪ (כ-3.5% מהקנס בחוק בגין 5 מעשי עבירה).
- בת"פ (אזורי ת"א) 11718-03-15 מדינת ישראל - אליה אירועים בע"מ (26.06.19) (להלן - עניין אליה אירועים) קבע בית הדין כי יש להעמיד "את רף הענישה התחתון על הקנס המנהלי ששיעורו 5,000 ₪ בהתאם לתקנה 2 לתקנות העבירות המנהליות (קנס מינהלי-שכר מינימום), התשס"ג-2003 כשהרף העליון יעמוד על 50% מהקנס המקסימאלי ובסך של 282,500 ₪".
24. טרם אפנה ליישם הענישה המקובלת בענייננו אנו, אדרש לבקשת מאשימה הטיל על הנאשמים פיצויים. הסמכות להורות לנאשם לשלם פיצויים לנפגעי העבירה מיוסדת בסעיף 77 לחוק העונשין המורה כדלקמן:
- "(א) הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו.
- (ב) קביעת הפיצויים לפי סעיף זה תהא לפי ערך הנזק או הסבל שנגרמו, ביום ביצוע העבירה או ביום מתן ההחלטה על הפיצויים, הכל לפי הגדול יותר.
- (ג) לענין גביה, דין פיצויים לפי סעיף זה כדין קנס; סכום ששולם או נגבה על חשבון קנס שיש בצדו חובת פיצויים, ייזקק תחילה על חשבון הפיצויים".

25. תכליתו של הפיצוי המיוסד בסעיף 77 הוא, בראש ובראשונה, להקנות לנפגע העבירה סעד מהיר ויעיל שיסייע לו לקום על רגליו ולהמשיך לנהל את ענייניו:

"אכן, הוראת סעיף 77 לחוק העונשין נסבה על עילה אזרחית; תכליתה - אחת מתכליותיה - היא לחסוך מן הנפגע כי יכתת רגליו לבית-המשפט האזרחי, ומיקומה בדין העונשין כטפלה להוראות עונשין מן-המניין אין בו כדי לשנות מאופייה הגנטי הבסיסי" (ר' שם, עניין אסף - מדינת ישראל).

26. אפשרות פסיקת פיצויים לנפגעי עבירה במסגרת ההליך הפלילי אינה זרה לבית הדין לעבודה. בית הדין הארצי אף קבע יש לעודד את השימוש בכלי הפיצוי בהליך הפלילי:

"על בתי הדין לעודד את השימוש בהוראת החוק האמורה לאור העלייה שחלה במעמד של נפגעי עבירה ומתוך הכרה בזכותם לקבלת פיצוי על הנזקים השונים - הרכושיים, הגופניים והנפשיים - שנגרמו להם" (ר' עפ (ארצי) 23/06 מדינת ישראל - משרד המסחר, התעשייה והתעסוקה נ' ג'וניור אשדוד בע"מ (30.7.07); ר' בהקשר זה גם ע"פ 7033/04 יחזקאל יאיר נ' מדינת ישראל (11.09.06) אליו מפנה בית הדין הארצי בפסק דינו).

27. דעתי היא שהשתת פיצוי במקרה דנן תקדם את התכליות השונות של סעיף 77 - הכרה במעמד נפגע העבירה בהליך הפלילי; פיצוי ראשוני וחלקי; צדק מהיר ויעיל; אפשרות ייתור תביעות עתידיות מצד העובדים; הרתעת המעסיק ומעסיקים כדוגמתו מפני ביצוע העבירה; ועידוד מעסיקים לפצות את עובדיהם קודם השאת העונש.

28. על סמך הנתונים שהובאו לפניי במסגרת הכרעת גזר הדין אני קובעת כי על הנאשמים ביחד ולחוד, לשלם פיצוי עונשי לכלל נפגעי העבירה, עשרה במספר, סך של 190,000 ₪. מתוך סכום זה, סך של 10,000 ₪ ישולם לעובד עמאד עלואן (עד תביעה מס' 3). יתר הסכום יתחלק שווה בשווה בין תשעת העובדים האחרים המפורטים בנספח א' לכתב האישום. בהתחשב בתוצאה זו, ובהינתן שאין זה ראוי שעונשם של הנאשמים יעמוד על השבה חלקית את שהם לקחו, אעבור לדון בקנס הראוי להם.

29. במקרה שלפניי, אף שלא מדובר באי תשלום שכר כלל ולא הוכחה התנהגות לא ראוייה של הנאשמים פרט לאי תשלום השכר, מדובר במספר רב של עובדים ותקופה ארוכה בה לא שולם להם מלוא שכר המינימום. הנאשמים לא הביאו ראיות למצבם הכלכלי, פרט למספר צ'קים שחזרו ומהווים לטענתם חובות אבודים, שיקשו על הנאשמת לפרוע את חובותיה.

30. על אף היעדר הראיות, מעדויות הצדדים בטיעונים לעונש והחומרים הראייתיים אליו נחשפתי במסגרת הכרעת הדין, אני מקבלת את טענת הנאשמים שמצבם הכלכלי אינו מהמשופרים. וודאי לא במידה שתצדיק קנס כפי שביקשה המאשימה. מצבם הכלכלי של הנאשמים 2 ו-3 במיוחד הוא קשה. זאת משהנאשם 3, כאמור בנו של הנאשם 2, נאלץ לעבוד בנאשמת 1 במקום אביו כדי שאביו יוכל לטפל באמם החולה (אישורים רפואיים של האם הוצגו), מה שמלמד על כך שהנאשמים 2 ו-3 לא מסוגלים לכלכל את עצמם מבלי שלפחות אחד מהם יעבוד בעסק.

31. דעתי כי בנסיבות העניין ובהתחשב בפיצוי שנקבע שעל הנאשמים לשלם לנפגעי העבירה יש להעמיד את מתחם הענישה ההולם עבור הנאשמת 1 ברף שבין 10% ל-40% ועבור הנאשמים 2 ו-3 ברף שבין 1% ל-10% מהקנס הקבוע בחוק עבור 10 מעשי עבירה, זאת בהתחשב במצבם המשפחתי וביכולתם הכלכלית לשלם את הקנס המצדיקה לקבוע מתחם ענישה נמוך יותר ביחס לנאשמת.

32. עבור 10 מעשי עבירה (כלפי 10 עובדים) ובהינתן סכום הקנס הקבוע בחוק הרי שעבור הנאשמת 1 הקנס המינימלי עומד על 226,000 ₪ והקנס המקסימלי עומד על 904,000 ש"ח. עבור הנאשמים 2 ו-3 מתחם הענישה נע בין 22,600 ₪ לבין 226,000 ₪. בקביעת מתחם הענישה ההולם במקרה דנן הבאתי בחשבון גם את העובדה שכיסם של הנאשמים אחד הוא. קנס שיוטל על הנאשמת 1 כמוהו כקנס שיוטל על הנאשמים 2 ו-3 ולהיפך.

33. בשלב זה ובהתאם למצוות סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין, אעבור לבחון את הנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירות על מנת לקבוע את גזר דינה של הנאשמת לפניי ביחס למתחם הענישה ההולם.

נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה והעונש ההולם

34. המחוקק פרש רשימה של שיקולים שיש להביא בחשבון בסעיף 40יא לחוק העונשין. בין היתר, יש לקחת בחשבון נסיבות הקשורות למידת הפגיעה בנאשם ובמשפחתו, להתנהגות הנאשם לאחר ביצוע העבירה ולפניה וכן להתנהגות רשויות האכיפה ובחלוף הזמן ממועד ביצוע העבירה. בנוסף, ניתן לקחת בחשבון את הצורך בהרתעת היחיד או בהרתעת הרבים במקרה הספציפי; שיקולי שיקום והגנה על שלום הציבור; כן יש להביא בחשבון כל נסיבה אחרת הרלבנטית לעניין. כך בעניין חדוות הורים נקבע כי:

בהתאם לתיקון 113, לאחר קביעת מתחם הענישה ההולם יש לגזור את עונשו של הנאשם הספציפי בתוככי אותו מתחם, על סמך נסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה כמפורט בסעיף 40 י"א לחוק העונשין, וזאת אלא אם קיימת הצדקה לחרוג ממתחם זה "בשל שיקולי שיקום או הגנה על שלום הציבור לפי הוראות סעיף ד' ו - 40 ה" (סעיף 40 ג'(ב) לחוק העונשין).

הנסיבות שתילקחנה בחשבון בשלב זה (והן אינן רשימה סגורה) סווגו בספרות לארבע קבוצות (ואקי ורבין, בעמ' 452) -

נסיבות של חסד ורחמים (דגמת פגיעת העונש בנאשם ובמשפחתו);

נסיבות הקשורות להתנהגות הנאשם לאחר ביצוע העבירה (דוגמת נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו וחזרתו למוטב);

נסיבות הקשורות להתנהגות הנאשם לפני ביצוע העבירה (דוגמת נסיבות חיים קשות של הנאשם שהייתה להן השפעה על ביצוע העבירה, התנהגותו החיובית של הנאשם ותרומתו לחברה, עברו הפלילי או העדרו);

ובנוסף נסיבות שאינן קשורות לנאשם (התנהגות רשויות אכיפת החוק, וחלוף הזמן מעת ביצוע העבירה).

עוד ניתן לקחת בחשבון בעת קביעת העונש את הצורך בהרתעת היחיד או בהרתעת הרבים במקרה הספציפי (סעיפים 40 ו-ז' לחוק העונשין; עניין גברזגיי), כאשר מודגש כי "כפירה באשמה וניהול משפט על ידי הנאשם לא יזקפו לחובתו" (סעיף 40 י"א(6) סיפא").

35. אשר לענייננו. ראשית, הנאשמת 1 היא חברה המעסיקה עשרות עובדים. חלקם ישראלים וחלקם פלשתינים. על פי עדויות הנאשמים 2 ו-3 בטעוניהם לעונש, חלק מהעובדים, נפגעי העבירה נשוא הליך זה, עדיין עובדים אצלה. מעבר ליכולתה הכלכלית של הנאשמת לשאת בקנס יש לתת את הדעת גם לכך שקריסת הנאשמת משמעה אבדן מקום עבודה למספר משמעותי של עובדים. מאידך הנאשמת לא השלימה השכר החסר לעובדיה, לא הוכיחה מצבה הכלכלי

36. לפיכך אני מעמידה את הקנס שיושת על הנאשמת 1 על סך של 250,000 ₪.

37. אשר לנאשמים 2 ו-3. כאמור, הנאשם 2 הוא אבי הנאשם 3. אין חולק על כך שלמרות שהנאשם 3 היה אחראי כמנהל בעסק, אחריותו ומעמדו של הנאשם 2 היה הבכיר יותר. הנאשמים 2 ו-3 העידו על כך שאשת הנאשם 2, אימו של הנאשם 3, היא חולה ונזקקת לטיפול ולהשגחה של בני משפחה. הם הציגו לפני תעודות המעידות על מצבה הרפואי העגום. לטענתם, הנאשם 3 נכנס לעסק על מנת לאפשר לנאשם 2 להתפנות כדי לעזור ולטפל באשתו החולה. התרשמתי מעודתם של הנאשמים 2 ו-3 והמסמכים שהציגו לפניי ואני מקבל את גרסתם.

38. לפיכך אני מעמידה את הקנס שיושת על הנאשם 2 על סך של 30,000 ₪ ואת הקנס שיושת על הנאשם 3 על סך של 22,600 ₪.

אי מילוי דרישות מפקח העבודה

39. לאחר שפירטתי את השיקולים שעל בית הדין להביא בחשבון עת גזירת עונשו של נאשם, אסקור את הדברים להלן בקצרה.

40. כאמור, הנאשמים 2 ו-3 הורשעו בעבירה לפי סעיף 15ב וסעיף 15ג(ב) לחוק שכר מינימום שעניינם באי ציות לדרישות מפקח העבודה.

41. העובדות שהנאשמים 2 ו-3, ביחס לעבירת אי ציות לדרישת מפקח העבודה כמפורט בהכרעת הדין, מהוות אירוע נוסף. לא מתקיים ביניהן לבין עבירת אי תשלום שכר מינימום קשר הדוק. מקומה של עבירה זו היא לא במישור יחסי העבודה אלא במישור היחסים בין הנאשמים 2 ו-3 כנחקרים לבין רשויות החקירה. לפיכך יש לקבוע לגביהם מתחם עונש הולם נפרד.

42. העונש המקסימלי לפי עבירות אלו הוא, כאמור בסעיף 15ג(ב) לחוק "מאסר שישה חודשים, ונוסף על כך קנס כאמור בסעיף 61ג(ג) לחוק העונשין לכל יום שבו נמשכת העבירה אחרי היום שקבע המפקח למילוי הדרישה".

43. בעניין זה טענה המאשימה כי אי ציות הנאשמים 2 ו-3 לדרישות מפקחי העבודה אינו דבר של מה בכך. בהינתן פרק הזמן ומספר העובדים כלפיהם בוצעו העבירות מדובר בנסיבות חמורות תוך רמיסת הוראות הדין. הנאשמים 2 ו-3 התעלמו גם מזימונים וגם מפניות טלפוניות של המפקחים. לצד טענות אלו, בניגוד לעבירת אי תשלום שכר מינימום, לא הפנתה המאשימה לפסיקה כלשהי ממנה יהיה ניתן ללמוד על מתחמי העונש ההולמים. אף על פי כן היא ביקשה לגזור את עונשם של הנאשמים 2 ו-3 בסכום המירבי הקבוע בחוק בסך 14,400 ₪ לכל אחד מהנאשמים.

44. טיעוני הנאשמים לעונש התמקדו בעבירת אי תשלום שכר מינימום תוך שהם התייחסו בדרך אגב גם לעבירת אי ציות לדרישות מפקח העבודה. טענתם המהותית הייתה שיש להתייחס לכלל מעשי העבירה כמכלול. זאת לצד התחשבות בנסיבות האישיות של הנאשמים 2 ו-3 כמתואר לעיל.

45. עיינתי בגזרי דין שקבעו מתחמי ענישה לעבירת אי ציות לדרישות מפקח העבודה. מגזרי הדין עולה שמתחם הענישה נע בין גובה הקנס המינהלי העומד על 5,000 ₪ המהווה כ-35% מהקנס המרבי, לבין 10,000 ₪ המהווה

כ-70% מהקנס המירבי.

46. בהמשך לדיוני לעיל, נוכח התרשמותי ממצבם הכלכלי והאישי של הנאשמים, ולאחר שהתחשבתי בגובה הקנסות והפיצויים שנגזר עליהם לשלם במסגרת עבירת אי תשלום שכר מינימום, אני מעמידה את הקנס עבור כל אחד מהנאשמים על סך של 5,000 ₪.

סיכום

47. על הנאשמת 1 לשלם קנס בסך 250,000 ₪ בגין אי תשלום שכר מינימום ו- 5,000 ₪ בגין הפרעה למפקח. קנסות אלו ישולמו ב-20 תשלומים חודשיים, שווים ורצופים החל מחודש אוגוסט 2019.

48. על הנאשם 2 לשלם קנס בסך 30,000 ₪ בגין אי תשלום שכר מינימום ו- 5,000 ₪ בגין הפרעה למפקח.

49. על הנאשם 3 לשלם קנס בסך 22,600 ₪ בגין אי תשלום שכר מינימום ו- 5,000 ₪ בגין הפרעה למפקח.

50. על הנאשמים 1, 2 ו-3 לשלם, ביחד ולחוד, לכל אחד מהעובדים הבאים, כפיצוי בגין אי תשלום שכר מינימום:

(1) אלציפי חוסני, ת"ז 853836096 - סך של 20,000 ₪.

(2) עבדאללה עמאר, ת"ז 907941371 - סך של 20,000 ₪.

(3) עמאד עלואן, ת"ז 942419300 - סך של 10,000 ₪.

(4) עסאף ג'אסר, ת"ז 944236140 - סך של 20,000 ₪.

(5) צאלח חנתש, ת"ז 851957167 - סך של 20,000 ₪.

(6) עבד אלג'יני פראס, ת"ז 907562763 - סך של 20,000 ₪.

(7) סלאם חנתש, ת"ז 854202256 - סך של 20,000 ₪.

(8) צהיב אל ציפי, ת"ז 853100352 - סך של 20,000 ₪.

(9) עבדאללה רובע, ת"ז 852223890 - סך של 20,000 ₪.

(10) מחמד אלרובע, ת"ז 993970268 - סך של 20,000 ₪.

51. הנאשמים יחתמו על התחייבות לפי סעיף 72 לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 וזאת בתוך 14 יום מקבלת גזר הדין. אם הנאשמים יעברו עבירה על החוקים מושא כתב האישום בתוך 3 שנים ממועד מתן גזר הדין, יושת עליו קנס בסך 14,400 ₪ בגין כל עבירה על חוק שכר מינימום.

ניתן היום, י"ב תמוז תשע"ט, 15 יולי 2019, בהעדר הצדדים.

עמוד 9